

der er ca. 29,000, komme vi op paa et Tal af over 140,000. Hvis jeg gør det ærede Medlem den Indrømmelse at sige, at Halvdelen af disse Brug mellem 1 Fjerdingskar og 2 Skpr. Hartkorn ikke kan komme i Betragtning, reduceres Tallet til 117,000. Men saa kommer hertil Tyendet, som er regnet til et Antal af 20,000 — det giver 137,000. Og saa komme endnu de Landarbejdere, som i denne Opgørelse ikke ere med, fordi de sidde som Inderster og ikke en Gang have et jordløst Hus. Tage vi dem med, komme vi op paa et Tal af 150,000. Nu kan det ærede Medlem gerne indvende, at mellem disse findes der enkelte, som have en væsentlig Næringsvej af anden Art. Denne Indvending rammer nu ikke mig i min Betragtning, thi det er min Opfattelse, at dette Spørgsmaal skal løses med saa meget Storsyn i Fremtiden, at de allerfleste Folk ogsaa af dem skulle have Lov til at komme i Betragtning, for saa vidt de ville det. Med disse Tal vokser Foranstaltningen meget betydeligt i Omfang og bliver slet ikke løst ved den nuværende Foranstaltning i en saadan Grad, som det ærede Medlem søgte at vise.

Saa søgte det ærede Medlem fremdeles at vise, at det ikke var rigtigt, naar det blev sagt, at de Lodder, som oprettes efter det nuværende Forslag, ogsaa ville blive temmelig smaa — de skulde sikkert blive nogenlunde store nok. Dette er utvivlsomt ikke rigtigt. Naar det er fremhævet her, at de nuværende Brug bevirke, at Indehaverne maa arbejde gennemsnitlig 155 Dage om Aaret ude hos fremmede, saa er det ikke at vente, at denne Foranstaltning, vi nu gaa til, skulde gøre alle disse Arbejdsdage hos fremmede overflødige. Maalet maa være, at Statshusmændene skulle være helt selvstændige, økonomisk helt frie Mænd. Det radikale Venstre har i sit Program betegnet Opgaven som den at skaffe dem saa megen Jord, at de ved almindeligt Markbrug kunne leve deraf. Dette er en særdeles god Definition, og naar man saa siger: Ja, men saa bliver der jo ikke saa mange, thi Summen er stærkt begrænset, saa spørger jeg det ærede Medlem og andre, der dele den Opfattelse, hvorfor vi skulle holde os til den Grænse. Vi faa om ikke saa lang Tid til Forhandling her i Tinget et Spørgsmaal, i hvilket dette Tings store Flertal igennem mange Aar har været enigt om at sætte en meget hurtig og stærk Grænse for Udgifternes Stigning. Hvis denne Enighed fremdeles skulde være til Stede her i Tin-

get eller dog beherske et Flertal her i Tinget, kunne vi godt uden Bekymring for ikke at magte Opgaven gaa adskilligt videre paa dette Felt, end det her er foreslaaet fra den højtærede Ministers Side.

Men det er atter sagt, at gaa vi højere, forøge vi Statens Rentetab. Det ærede Medlem fra Sæby (Anders Nielsen) havde nogle meget billige Penge forleden Dag. Jeg har ikke rigtig Tillid til hans Penge- skab, jeg ved ikke, om det ikke er Historien med Madame Humberts Pengeskab om igen. Jeg tør ikke rigtig lide paa det, men efter min Opfattelse kan Foranstaltningen, selv om vi gaa til en betydelig Forhøjelse af Laaneværdien, løses uden stort Rentetab for Staten. Jeg er nemlig af den Opfattelse, at det, som er det væsentlige i den Sag, er ikke den halve pCt. Rente mere eller mindre. Det er efter Husmændenes Opfattelse slet ikke det væsentlige ved Sagen. Det væsentlige er, at de faa et Brug af passende Størrelse, paa hvilket de kunne udnytte deres og deres Families Arbejdskraft fuldt ud. Hvis det bliver Tilfældet, vil Spørgsmaalet om $\frac{1}{2}$ pCt. Rente mere, det vil sige op mod 40 Kr. mere om Aaret, aldeles ingen Rolle spille i et saadant Brug. Jeg tror, at jeg her just udtrykker et af de centrale Krav hos Husmændene, naar jeg indtager dette Standpunkt. Derved bidrage vi ogsaa til at borttage fra denne Lov noget af det Præg af en Fattiglov og en Almisselov, som den har, og som vi gerne efterhaanden skulde helt bort fra. Altsaa, jeg vil meget henstille, at man, hvis man er betænkelig af Hensyn til Statens Rentetab, lader denne Betænkelighed falde og forlanger, at Laanerne give samme Rente, som Staten selv giver. Jeg føler mig overbevist om, at derom vil man ingen Modsigelse finde, i det Øjeblik man samtidig gør Brugene af en tilstrækkelig stor Størrelse. Og saa vil jeg sige, at vi maa ikke paa nogen Maade fortsætte med at lave disse Lodder for smaa. Vi maa nemlig ikke borttage Kulturmulighederne for de Hjem, som vi ad den Vej skabe i Landet, og det gøre vi i meget væsentlig Grad ved at lave Lodderne for smaa. Saa bliver Forholdet ikke dette, at Husmanden arbejder sig fri af Jorden og gør sig den underdanig, men det, at han føler den Jord, der ikke er tilstrækkelig til at fritage ham for Arbejde hos fremmede, som en Klods om Benet, som et Stavnsbaand. I Stedet for at gøre sig fri af Jorden arbejder han sig i Virkeligheden hele sit Liv igennem bestandig dybere og dybere